

# მიმდინარე ეკონომიკური ტენდენციები

თებერვალი  
2017 წელი



## შინაარსი

საერთაშორისო სავალუტო ფონდის პროგრამა .....	3
მთლიანი შიდა პროდუქტი .....	4
ეკონომიკური ზრდა საქართველოსა და მეზობელ ქვეყნებში .....	4
ეკონომიკური ზრდის სტრუქტურა .....	6
ფასების დონე.....	7
კერძო სექტორის როლი ეკონომიკურ ზრდაში .....	8
საგარეო ვაჭრობა.....	9
ტურიზმი.....	12
პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები .....	13
ფულადი გზავნილები .....	14
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი.....	15
საკრედიტო რეიტინგები .....	16
საერთაშორისო სარეიტინგო სააგენტო „Moody’s“ განცხადება .....	17
გაცვლითი კურსი .....	17
უმუშევრობის დონე.....	18
ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები .....	18
სახელმწიფო ვალი.....	19
სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების ბაზარი .....	19
მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი .....	20
2016 წლის ბიუჯეტის შესრულება .....	21
2017 წლის ბიუჯეტის აღწერა.....	21

## საერთაშორისო სავალუტო ფონდის პროგრამა

თებერვლის ბოლო ორი კვირის განმავლობაში გაიმართა მოლაპარაკებები საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მისიასთან ახალ პროგრამაზე „გაფართოებული დაფინანსების მექანიზმის“ (EFF) ფარგლებში, რომელიც უახლოესი სამი წლის განმავლობაში იქნა ინიცირებული.

ფონდი იზიარებს და მიესალმება საქართველოს მთავრობის ეკონომიკურ პოლიტიკას, რომელიც ქვეყანაში მდგრად ეკონომიკურიზრდას უზრუნველყოფს. მნიშვნელოვანია, რომ ახალი პროგრამა მთავრობის რეფორმების ოთხპუნქტიან გეგმას ეფუძნება. პროგრამის ფარგლებში სავალუტო ფონდი იქნება ჩვენი ქვეყნის პარტნიორი მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკის გატარებაში.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მიერ მოწონებული იქნა მთავრობის ეკონომიკური და სტრუქტურული რეფორმები, რომელთა მიზანია მაკროეკონომიკური სტაბილურობის შენარჩუნება და ეკონომიკური ზრდის მხარდაჭერა.

2017 წლის ბიუჯეტი, ისევე როგორც მთავრობის საშუალო ვადიან საბიუჯეტო გეგმები წარმოადგენს თვისობრივად ტრანსფორმირებულ ფისკალურ პოლიტიკას, რომელიც ითვალისწინებს:

- ადმინისტრაციული ხარჯების შემცირებას;
- ეკონომიკური ზრდისათვის მეგობრული საგადასახადო სისტემის შექმნას;
- საბიუჯეტო პროგრამების ეფექტიანობის ზრდას და;
- ინვესტიციების ზრდას ინფრასტრუქტურულ პროექტებში.

2017-2020 წლებში დასრულდება ქვეყნის საგზაო ინფრასტრუქტურის ხერხემალი, რომელიც საშუალებას მოგვცემს სრულად გამოვიყენოთ ჩვენი ლოგისტიკური და ტურისტული პოტენციალი. ინფრასტრუქტურის განვითარების უმნიშვნელოვანესი შედეგი იქნება რეგიონებს შორის კავშირის გაუმჯობესება, რაც გაზრდის მათ ჩართულობას ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში.

ბიუჯეტით გათვალისწინებული კაპიტალური ხარჯები 2017-2020 წლისათვის მშპ-ს 9%-მდე გაიზრდება. ამავდროულად შემცირდება ადმინისტრაციული ხარჯები 26.5%-დან 21.7%-მდე.

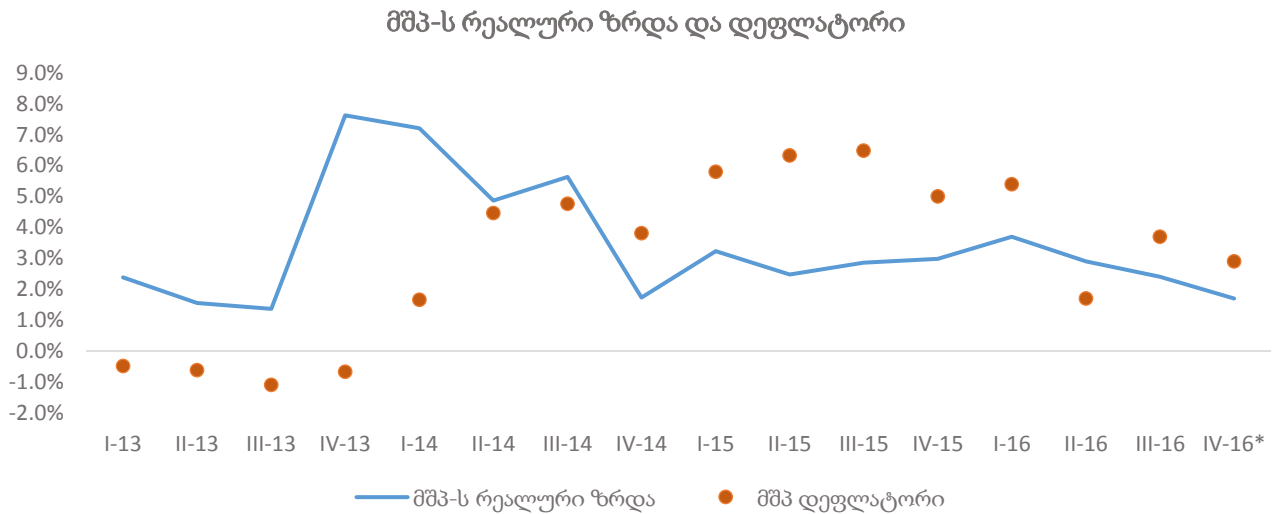
პროგრამის ფარგლებში მთავრობა გეგმავს ქვეყნის ეკონომიკური ზრდისათვის უმნიშვნელოვანესი სტრუქტურული რეფორმების გატარებას. როგორცაა:

- საპენსიო რეფორმა;
- კაპიტალის ბაზრის რეფორმა;
- დეპოზიტების დაზღვევის სისტემის შექმნა;
- კერძო და საჯარო თანამშრომლობის სისტემის შექმნა;
- გადახდისუნარიანობის საკანონმდებლო ჩარჩოს შექმნა;
- მიწის რეფორმა;
- სადაზღვევო სისტემის რეფორმა;
- საჯარო ფინანსების მართვის დახვეწის ღონისძიებები
- და სხვ.

საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებათა საქართველოს ეროვნული ბანკის საფინანსო სექტორის ზედამხედველობის ფუნქციის ეროვნული ბანკისათვის დაბრუნებაზე.

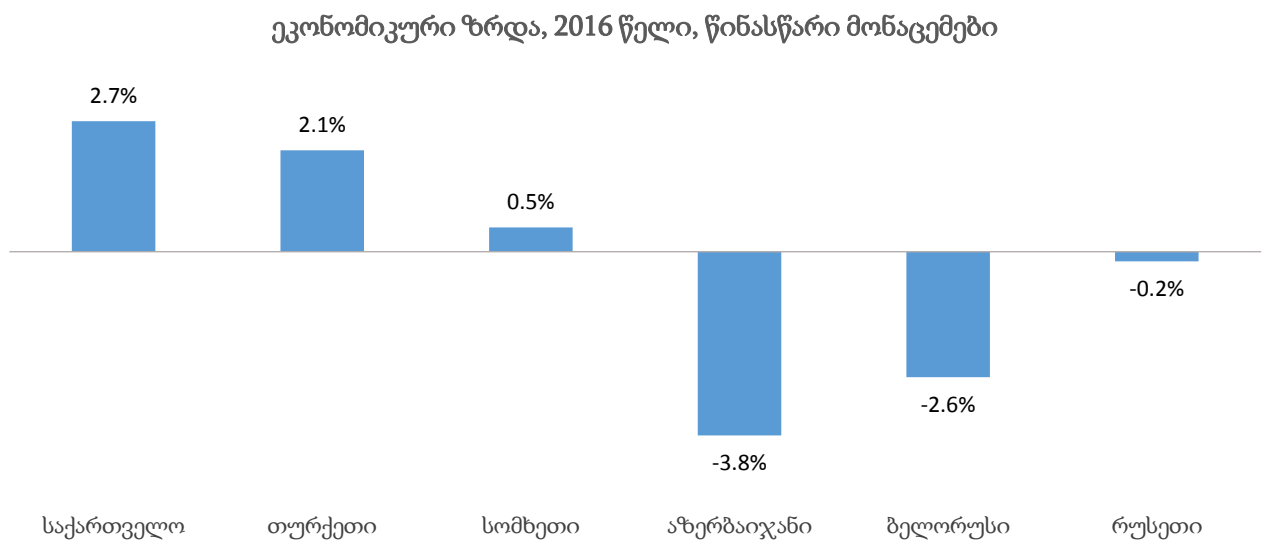
## მთლიანი შიდა პროდუქტი

რეგიონში განვითარებული ეკონომიკური შოკების და გლობალური ეკონომიკური ზრდის შენელების ფონზე, 2015 წელს საქართველოში 2.9 პროცენტის ეკონომიკური ზრდა დაფიქსირდა. წინასწარი შეფასებით, 2016 წლის IV კვარტალის რეალური ზრდა 1.7 პროცენტს შეადგენს. ხოლო წლიური საშუალო რეალური ზრდა 2.7 პროცენტია.



## ეკონომიკური ზრდა საქართველოსა და მეზობელ ქვეყნებში

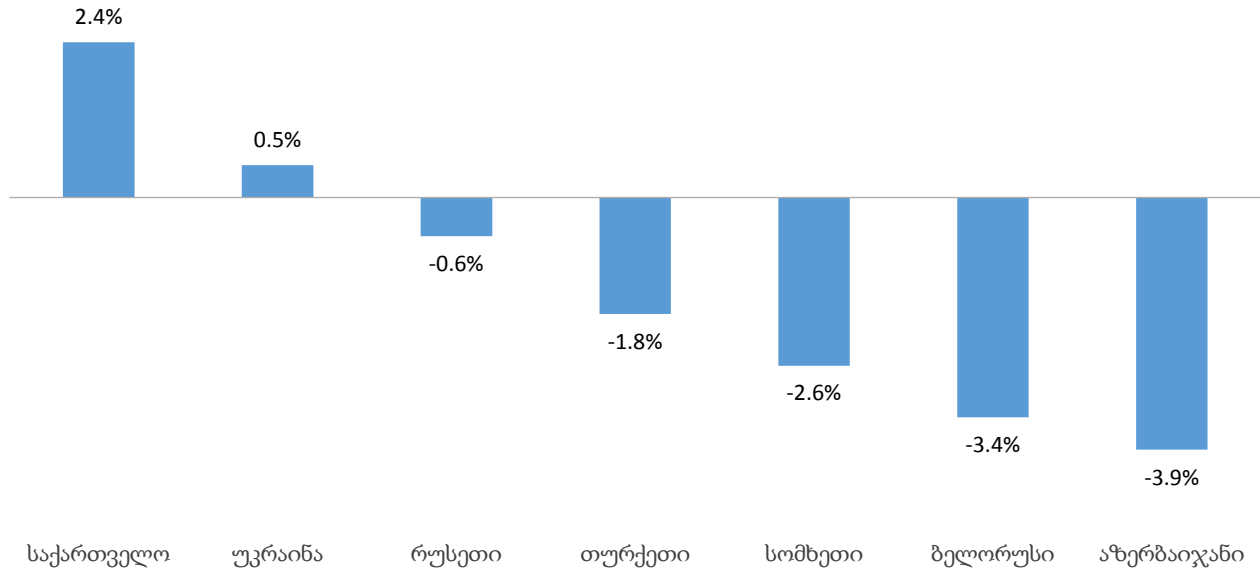
2016 წლის ბოლოს ეკონომიკური აქტივობა შემცირდა რეგიონში, რის გამოც ეკონომიკური ზრდის შეფასებები შემცირდა ყველა ქვეყნისათვის. როგორც აღინიშნა, წინასწარი მონაცემებით, 2016 წელს საქართველოს ეკონომიკა 2.7 პროცენტით გაიზარდა და იგი ამ მაჩვენებლით ლიდერია რეგიონში.



2016 წლის მესამე კვარტალში პრაქტიკულად მხოლოდ საქართველოს ჰქონდა დადებითი

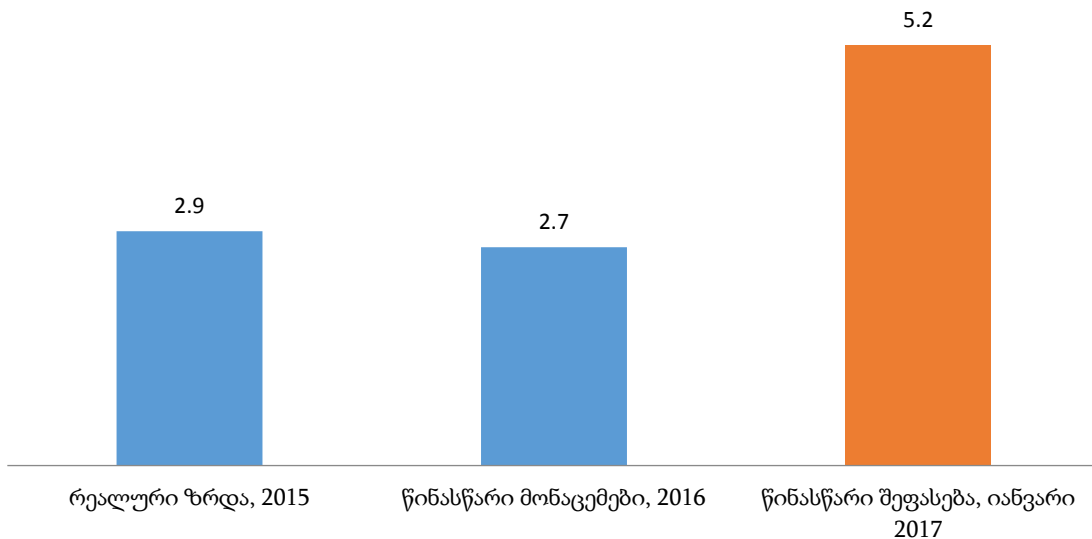
ეკონომიკური ზრდა. ასევე უკრაინის ეკონომიკა გაიზარდა 0.5 პროცენტით. ყველა დანარჩენ ქვეყანაში ეკონომიკურ შემცირებას ჰქონდა ადგილი.

ეკონომიკური ზრდა, 2016 წლის III კვარტალი



წინასწარი შეფასებით, 2017 წლის იანვარში მთლიანი შიდა პროდუქტის რეალური წლიური ზრდა 5.2 პროცენტს შეადგენს. ზრდაში მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა მრეწველობამ, ვაჭრობამ, სატრანსპორტო და კავშირგაბმულობის სექტორებმა, სასტუმროების და რესტორნების და სამშენებლო საქმიანობამ.

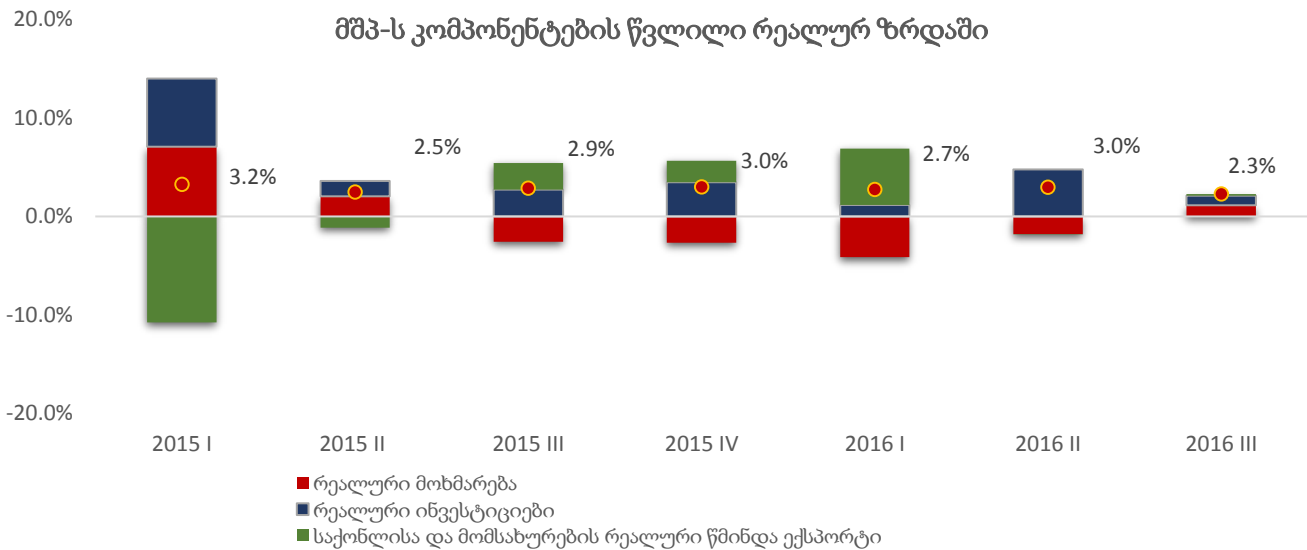
ეკონომიკური ზრდა (%)



## ეკონომიკური ზრდის სტრუქტურა

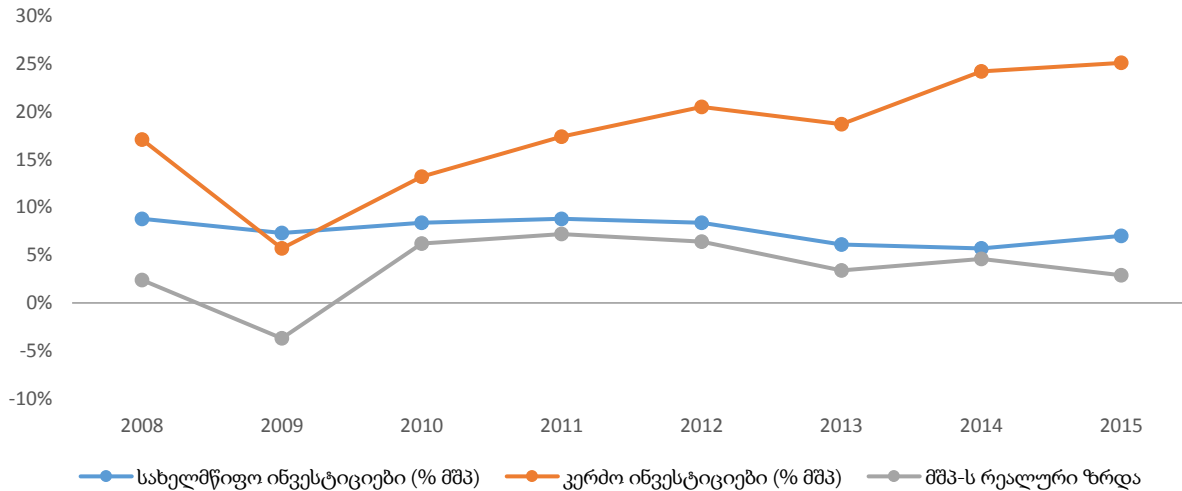
ეკონომიკის შემცირების მიზეზი მოხმარების დაბალი ზრდაა. 2015 წელს და 2016 წლის პირველ-მეორე კვარტალში მოხმარების წვლილი ეკონომიკურ ზრდაში უარყოფითი იყო. მოხმარების არასასურველი დინამიკის მთავარი მიზეზი არის ქვეყანაში არსებული მაღალი დოლარიზაციის ფონზე დოლარის კურსის გამყარების გამო შემცირებული განკარგვადი შემოსავალი. 2016 წლის მესამე კვარტალში, მოხმარების დინამიკაში პოზიტიური ტენდენცია დაფიქსირდა. მოხმარების წვლილი მთლიანი შიდა პროდუქტის ზრდაში აღნიშნულ პერიოდში 1.2 პროცენტულ პუნქტს შეადგენდა.

დადებითი დინამიკა ნარჩუნდება ინვესტიციების მხრივ. 2016 წლის პირველ კვარტალში ინვესტიციების წვლილი მთლიანი შიდა პროდუქტის ზრდაში 1.3 პროცენტულ პუნქტს, ხოლო მეორე კვარტალში 4.1 პროცენტულ პუნქტს შეადგენდა. მესამე კვარტალში ინვესტიციები შედარებით შენედა და მისი წვლილი რეალურ ზრდაში 0.9 პროცენტულ პუნქტს გაუტოლდა.



მთლიანი ინვესტიციების მნიშვნელოვანი ნაწილი კერძო ინვესტიციებზე მოდის და მისმა წვლილმა მშპ-ს რეალურ ზრდაში 2 პროცენტული პუნქტი, ხოლო სახელმწიფო ინვესტიციების წვლილმა 1.6 პროცენტული პუნქტი შეადგინა.

### სახელმწიფო და კერძო ინვესტიციები



2017 წლის იანვარში ეკონომიკის აქტივობა 19.7% გაიზარდა. ყველაზე დინამიური ზრდა დაფიქსირდა დამამუშავებელ და სამთომომპოვებელ მრეწველობაში (ბრუნვის ზრდა - 37.9პროცენტი), სოფლის მეურნეობაში (31.1%), საფინანსო საქმიანობაში (25.9%), სასტუმრო და რესტორნები (23.4%) და ვაჭრობა (23%).

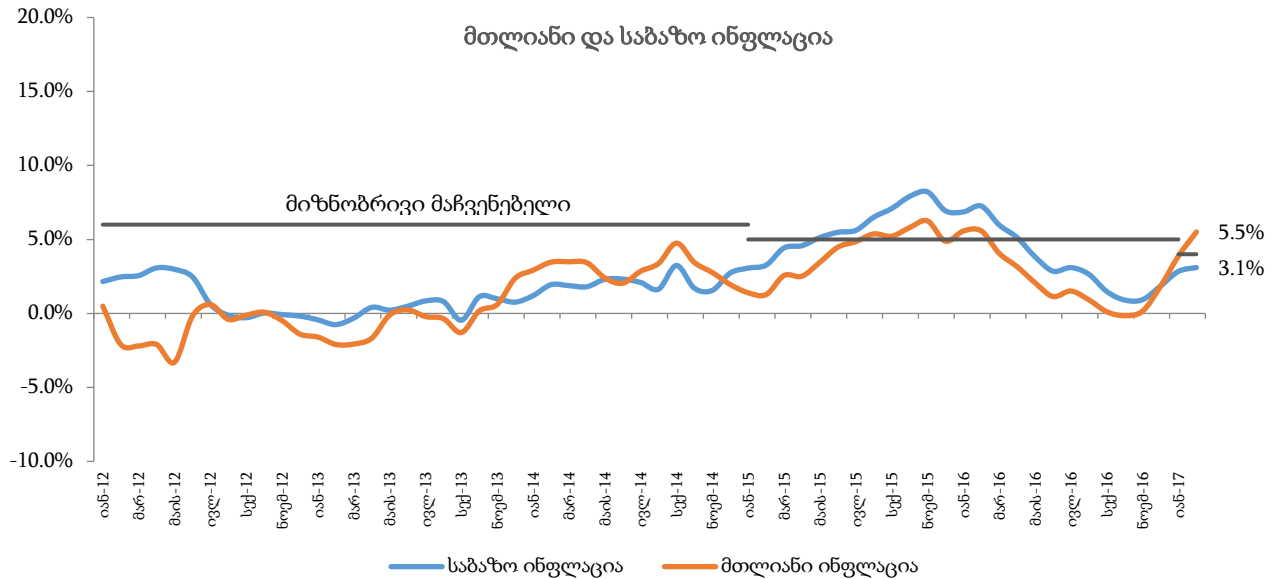
### ფასების დონე

2016 წლისათვის ეროვნული ბანკის მიზნობრივი ინფლაციის მაჩვენებელი 5 პროცენტი იყო. მიუხედავად იმისა, რომ 2015 წლის ბოლოსათვის წლიურმა ინფლაციამ 4.9 პროცენტი შეადგინა. 2016 წელს ინფლაცია კლების ტენდენციით ხასიათდება. აგვისტოს თვიდან ინფლაციის მაჩვენებელი 1 პროცენტზე ნაკლები იყო. დეკემბრისათვის ინფლაციის ტემპმა შედარებით მოიმატა და 1.8 პროცენტს გაუტოლდა. შედეგად, 2016 წელს ინფლაცია მნიშვნელოვნად ჩამორჩა თარგეთს და შეადგინა 2.1 პროცენტი, რასაც განაპირობებდა ინფლაციის შემცირებული მოლოდინები და შემცირებული იმპორტირებული ინფლაცია - წინა პერიოდებში საერთაშორისო ბაზარზე საწვავსა და სურსათზე შემცირებული ფასები. ასევე 1.8 პროცენტს გაუტოლდა საბაზო ინფლაცია<sup>1</sup>.

2017 წელს ინფლაციის მიზნობრივი მაჩვენებელი 4 პროცენტია.

თებერვალში, საქართველოში სამომხმარებლო ფასების ინდექსი 5.5 პროცენტით გაიზარდა, ხოლო წლიურმა საბაზო ინფლაციამ 3.1 პროცენტი შეადგინა.

<sup>1</sup>ინფლაცია ენერგომატარებლების, სურსათის და ადმინისტრირებადი ტარიფების გამორიცხვით



წლიური ინფლაციის ფორმირებაზე ძირითადი გავლენა იქონია ფასების ცვლილებამ შემდეგ ჯგუფებზე:

ტრანსპორტი: ჯგუფში ფასები გაიზარდა 17.4 პროცენტით და ჯგუფის წვლილმა ინფლაციის მთლიან მაჩვენებელში 2.12 პროცენტული პუნქტი შეადგინა.

ალკოჰოლური სასმელები, თამბაქო: ფასები გაიზარდა 16.3 პროცენტით, რაც წლიურ ინფლაციაზე 1.03 პროცენტული პუნქტით აისახა. ფასები მომატებულია თამბაქოს ნაწარმზე (35.1 პროცენტი).

მოცემულ პერიოდში ფასების 5,5 პროცენტიანი მატება დაფიქსირდა სურსათისა და უალკოჰოლო სასმელების ჯგუფზე, რაც 1,66 პროცენტული პუნქტით აისახა წლიური ინფლაციის მთლიან მაჩვენებელში. ფასები გაიზარდა შაქარზე, ჯემზე და სხვა ტკბილეულზე (14,2 პროცენტი), ხორცსა და ხორცის პროდუქტებზე (6,4 პროცენტი) და ბოსტნეულსა და ბალჩეულზე (6,3 პროცენტი). ამასთან, ფასები შემცირდა ხილსა და ყურძენზე (-5,2 პროცენტი);

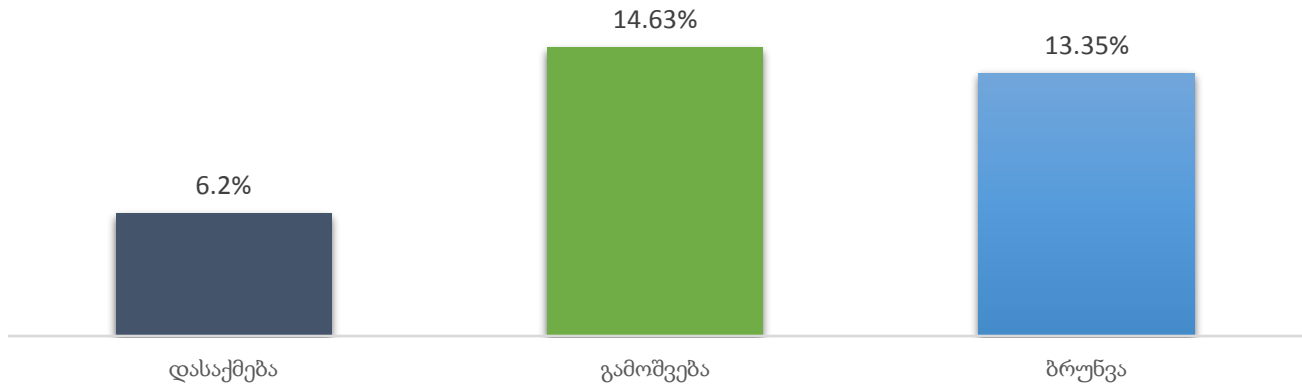
### კერძო სექტორის როლი ეკონომიკურ ზრდაში

2015 წელს ეკონომიკურ ზრდაში წარმმართველი როლი ეჭირა კერძო სექტორს. აღნიშნული ტენდენცია გაგრძელდა 2016 წელს. ბიზნეს სექტორში შექმნილი რეალური დამატებული ღირებულება 2015 წელს წინა წელთან შედარებით 9 პროცენტით გაიზარდა.

2016 წელს ბიზნეს სექტორის ბრუნვა, წინა წელთან 13.3 პროცენტით არის გაზრდილი. საწარმოთა მიერ გამოშვებული პროდუქციის ღირებულება 14.6 პროცენტით აღემატება 2015 წლის მაჩვენებელს. 2016 წელს ბიზნეს სექტორში 36.3 ათასი ადამიანით მეტი დასაქმდა, ვიდრე ეს იყო გასულ წელს. სულ დასაქმებულთა რაოდენობამ 621 ათასი შეადგინა.



### ბიზნეს სექტორი, 2016 წელი



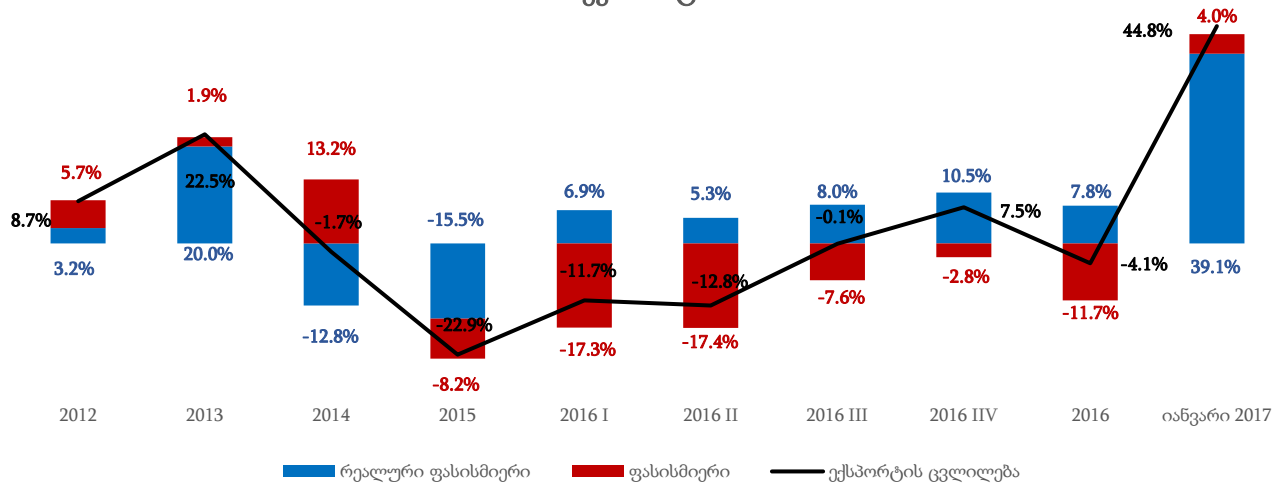
### საგარეო ვაჭრობა

2014 წლის აგვისტოდან დაიწყო ექსპორტის კლება. შემობრუნების ტენდენცია, შეინიშნება 2015 წლის მესამე კვარტლიდან, როდესაც ექსპორტის შემცირებაში ფასისმიერი ეფექტი დომინირებდა და რეალურ გამოხატულებაში ექსპორტმა კლება შეწყვიტა.

რეალურ გამოხატულებაში 2016 წლის მანძილზე ექსპორტი ზრდადი ტემპებით იმატებდა. პირველ კვარტალში რეალურმა ექსპორტმა თითქმის 7 პროცენტით მოიმატა, მეოთხე კვარტალში კი რეალური ზრდა უკვე 10.5 პროცენტს შეადგენდა. ჯამში ორწლიანი კლების შემდეგ, 2016 წელს რეალური ექსპორტი 7.8 პროცენტით გაიზარდა. სექტემბრიდან დაფიქსირდა ზრდა ნომინალურ გამოხატულებაშიც 8 პროცენტის ოდენობით. ოქტომბერში ნომინალური მოცულობის ექსპორტი მცირედით, 0.8 პროცენტით გაიზარდა. მაღალი, 16.8 პროცენტის ზრდა დაფიქსირდა ნოემბერში, ხოლო დეკემბერში ექსპორტი ნომინალურად წინა წლის შესაბამის თვესთან შედარებით 5.1 პროცენტით გაიზარდა. წლის განმავლობაში, ექსპორტი წლიურად 4.1 პროცენტით შემცირდა.

2017 წლის იანვარში მკვეთრი ზრდა დაფიქსირდა და თითქმის 45 პროცენტი შეადგინა. მნიშვნელოვანი ზრდა დაფიქსირდა ფეროშენადნობების (წვლილი ზრდაში 16.6 პროცენტული პუნქტი), სპილენძის მადნებისა და კონცენტრატების (წვლილი ზრდაში 6.9 პროცენტული პუნქტი), ყურძნის ნატურალური ღვინოების (წვლილი ზრდაში 4.1 პროცენტული პუნქტი) და მედიკამენტების ექსპორტში (წვლილი ზრდაში 4.1 პროცენტული პუნქტი). ზრდაში ძირითადად განპირობებულია ექსპორტის რეალური ზრდით, რომელმაც 39 პროცენტს გადააჭარბა.

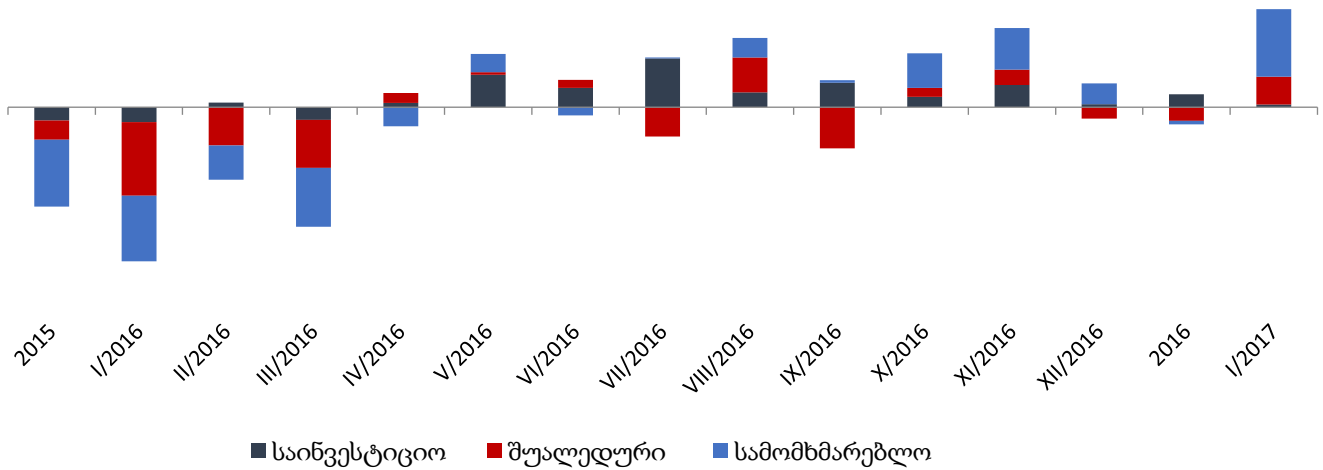
## ექსპორტი



2015 წლის მეორე კვარტლიდან გაცვლითი კურსის გაუფასურების ფონზე დაიწყო იმპორტის კორექტირება და იმპორტის შემცირების ტენდენცია 2016 წლის მაისამდე გაგრძელდა. მაისიდან საინვესტიციო საქონლის იმპორტის მნიშვნელოვანმა ზრდამ, რაც ძირითადად მანქანა-დანადგარების (მათ შორის: გენერატორების, სამედიცინო აპარატურის, გამომთვლელი მანქანების, სამრეწველო დანადგარების და ა.შ) იმპორტის ზრდით იყო გამოწვეული, მთლიანი იმპორტის ზრდა განაპირობა. ასევე პერიოდულად მაღალი იყო შუალედური საქონლის იმპორტის (მათ შორის მანქანა დანადგარების ნაწილების და საწვავი და საცხები მასალების) ზრდა. ბოლო სამი თვის განმავლობაში მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა სამომხმარებლო საქონლის იმპორტის ზრდამ, რაც ნავთობპროდუქტების იმპორტს უკავშირდება. ჯამურად, წლის განმავლობაში დადებითი წვლილი მხოლოდ საინვესტიციო საქონლის იმპორტის შემთხვევაში ფიქსირდება.

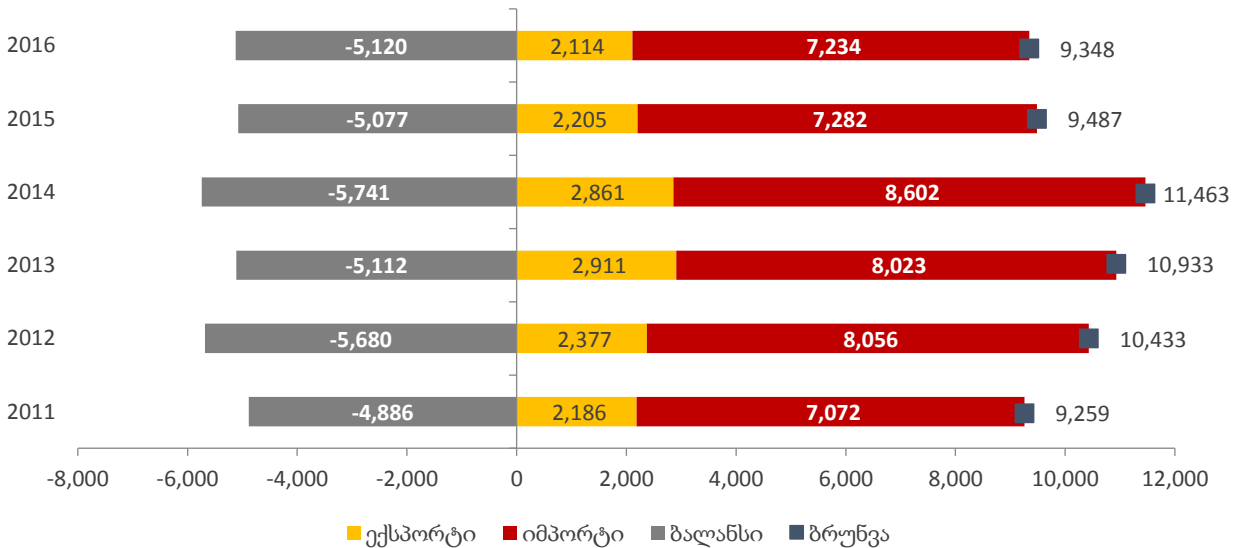
2017 წლის იანვარში იმპორტი 15.6 პროცენტით გაიზარდა. მნიშვნელოვანი ზრდა დაფიქსირდა სამომხმარებლო საქონლის იმპორტში, რაც უმთავრესად ნავთობპროდუქტების იმპორტის მატებით არის განპირობებული.

### წვლილი იმპორტის ცვლილებაში



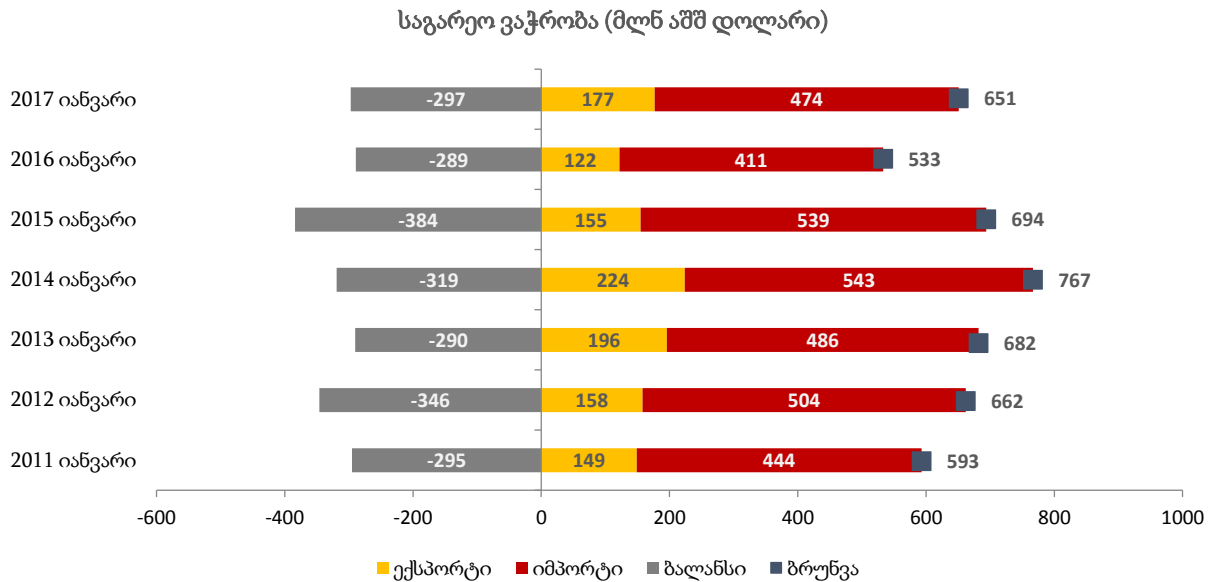
2016 წელს, წინა წელთან შედარებით ექსპორტი 4.1 პროცენტით შემცირდა და 2114 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა. ამავე პერიოდში ექსპორტმა რეექსპორტის გარეშე 1 658 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 1 პროცენტით აღემატება წინა წლის შესაბამისი პერიოდის მაჩვენებელს. 2016 წელს 0.7 პროცენტით შემცირდა იმპორტი და 7234 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა<sup>2</sup>. ჯამში სავაჭრო ბალანსის გაუარესდა 43 მლნ აშშ დოლარის ოდენობით. სავაჭრო ბალანსის გაუმჯობესებამ 2015 წელს 665 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა.

### სავაჭრო ვაჭრობა (მლნ აშშ დოლარი)



<sup>2</sup>C ჰეპატიტის სამკურნალო საშუალებების გამოკლებით.

2017 წლის იანვარში ექსპორტი 45 პროცენტით გაიზარდა, რაც ნომინალურად 52 მლნ აშშ დოლარს შეადგენს. ამავე პერიოდში იმპორტის ზრდა 15.6 პროცენტი, ანუ 63 მლნ აშშ დოლარი იყო. შედეგად, სავაჭრო ბალანსი წლიურად დაახლოებით 9 მლნ აშშ დოლარით გაუარესდა.



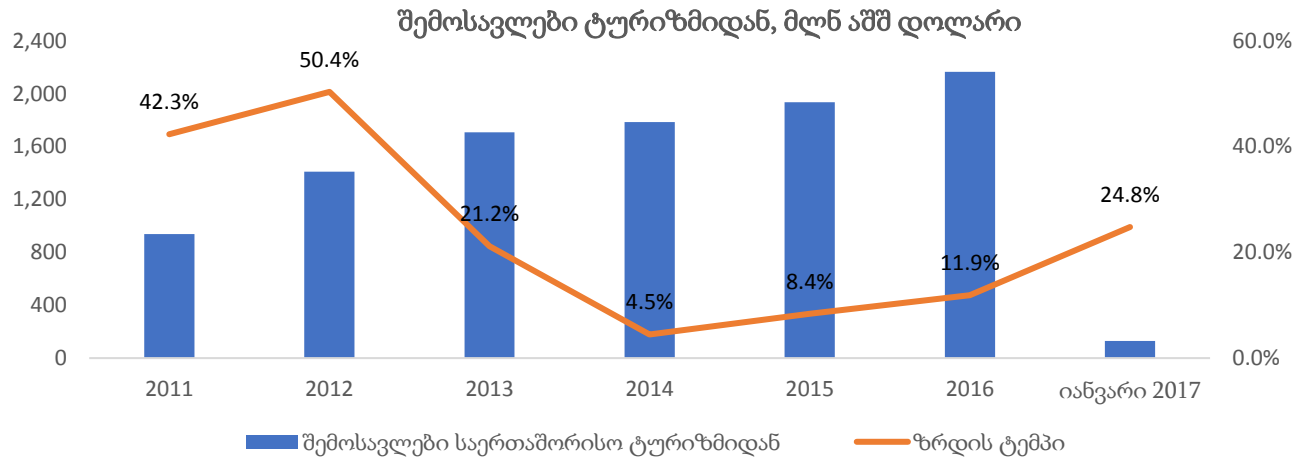
## ტურიზმი

2016 წელს საერთაშორისო ტურიზმიდან შემოსავლები 11.9 პროცენტით გაიზარდა და მიმდინარე წელს დაახლოებით 230 მილიონი აშშ დოლარით მეტი სავალუტო შემოდინება დააგენერირა წინა წელთან შედარებით.

2016 წელს საერთაშორისო ტურიზმიდან მიღებულმა შემოსავლებმა პირველად გადააჭარბა 2 მლრდ აშშ დოლარს. ბოლო 5 წლის განმავლობაში ტურიზმი ეკონომიკის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან სექტორად ჩამოყალიბდა.

2017 წლის იანვარ-თებერვალში საქართველოში 755 ათასი ვიზიტორი ეწვია, რაც გასული წლის ანალოგიურ მონაცემს 10.5 პროცენტით აღემატება.

იანვრის თვეში ტურიზმიდან მიღებულმა შემოსავლებმა დაახლოებით 130 მლნ ლარი შედგინა, რაც 24.8 პროცენტით აღემატება გასული წლის მაჩვენებელს.

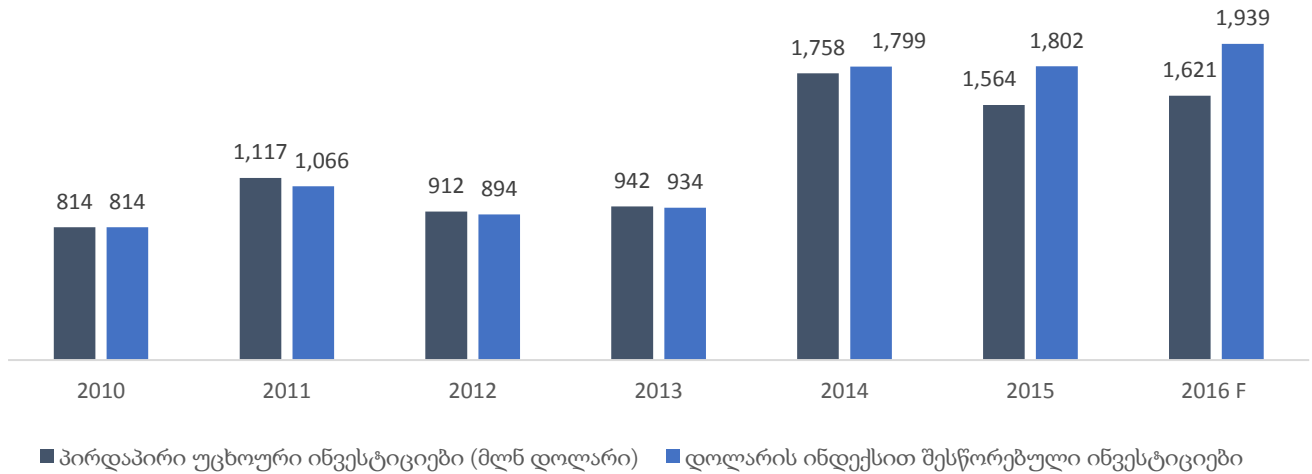


### პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

ბოლო სამი წლის განმავლობაში საქართველოში შეინიშნება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მნიშვნელოვანი გაჯანსაღება. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ 2016 წლის 3 კვარტალში 1 298.4 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 4.9 პროცენტით მეტია 2015 წლის 9 თვის მონაცემზე.

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ზრდის რეალური მაჩვენებელი კიდევ უფრო შთამბეჭდავია. ბოლო პერიოდში ძლიერი დოლარის ფაქტორის გათვალისწინებით პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების დოლარში აღრიცხვა მისი რეალური ზრდის ტემპებს არასაკმარისად ასახავს. რეალური დინამიკის უფრო ზუსტად ასახვისათვის მნიშვნელოვანია შევხედოთ დოლარის ინდექსით შესწორებულ პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მაჩვენებელს. აღნიშნული მაჩვენებლის მიხედვით 2016 წელს ზრდა წინა წელთან შედარებით 17.6 პროცენტს შეადგენს.

### პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები



2016 წლის სამ კვარტალში ჯამურად, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ყველაზე დიდი წილი - 39.8 პროცენტი ტრანსპორტსა და კავშირგაბმულობაში განხორციელდა, 13 პროცენტი - ფინანსურ სექტორში, ხოლო 10.1 პროცენტი ენერჯეტიკის სექტორში. მშენებლობაში განხორციელებულმა ინვესტიციებმა - 8.2 პროცენტი, დამამუშავებელ მრეწველობაში - 7.1 პროცენტი, უძრავ ქონებაში - 4.6 პროცენტი, ხოლო სასტუმროებსა და რესტორნებში 4.3 პროცენტი შეადგინა

აღსანიშნავია FDI-ს დივერსიფიკაციის ზრდა ახალ სექტორებში ინვესტირებით. მაგალითად, 2015 წელს დაფიქსირდა ჯანმრთელობის დაცვაში განხორციელებული ინვესტიციების მკვეთრი ზრდა წინა წლებთან შედარებით. მზარდი ტენდენცია გაგრძელდა 2016 წელსაც. 2016 წლის ცხრა თვეში ჯანდაცვაში განხორციელებულმა პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა მთლიანი FDI-ის 2.2 პროცენტი შეადგინა.

2016 წლის ცხრა თვეში OECD-ს ქვეყნებიდან განხორციელებულმა პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა მთლიანი FDI-ის 51.3 პროცენტი შეადგინა.

უმსხვილესი პირდაპირი ინვესტორი ქვეყნების სამეულში კი პირველ ადგილზე აზერბაიჯანია 33.4 პროცენტით, მეორე ადგილზე - თურქეთი 15.2 პროცენტით, ხოლო მესამე ადგილზე - გაერთიანებული სამეფო 6.2 პროცენტით.

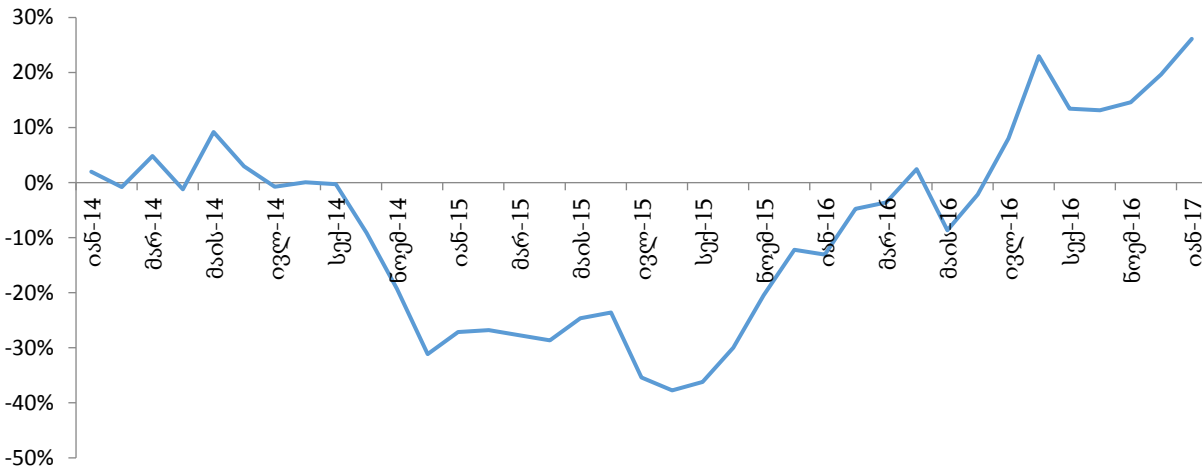
### ფულადი გზავნილები

2016 წლის მეორე ნახევრიდან ფულადი გზავნილების მოცულობა მნიშვნელოვნად იზრდება. მიუხედავად იმისა, რომ პირველ 5 თვეში ფულადი გზავნილები კლების ტენდენციით ხასიათდებოდა, 2016 წელს ფულადი გზავნილების 5.3 პროცენტის ზრდა დაფიქსირდა. 2016 წლის ივლისში ფულადი გზავნილები 10.4 პროცენტით, აგვისტოში - 25.3 პროცენტით, სექტემბერში - 13.1 პროცენტით, ოქტომბერში 14.0 პროცენტით, ნოემბერში 14.8 პროცენტით, ხოლო დეკემბერში 19.7 პროცენტით გაიზარდა. ჯამურად, 2016 წელს წმინდა ფულადი გზავნილების წინა

წელთან შედარებით 5.3 პროცენტით გაიზარდა.

2017 წლის იანვარში წმინდა ფულადი გზავნილები 26.1 პროცენტით გაიზარდა.

წმინდა ფულადი გზავნილების წლიური ცვლილება

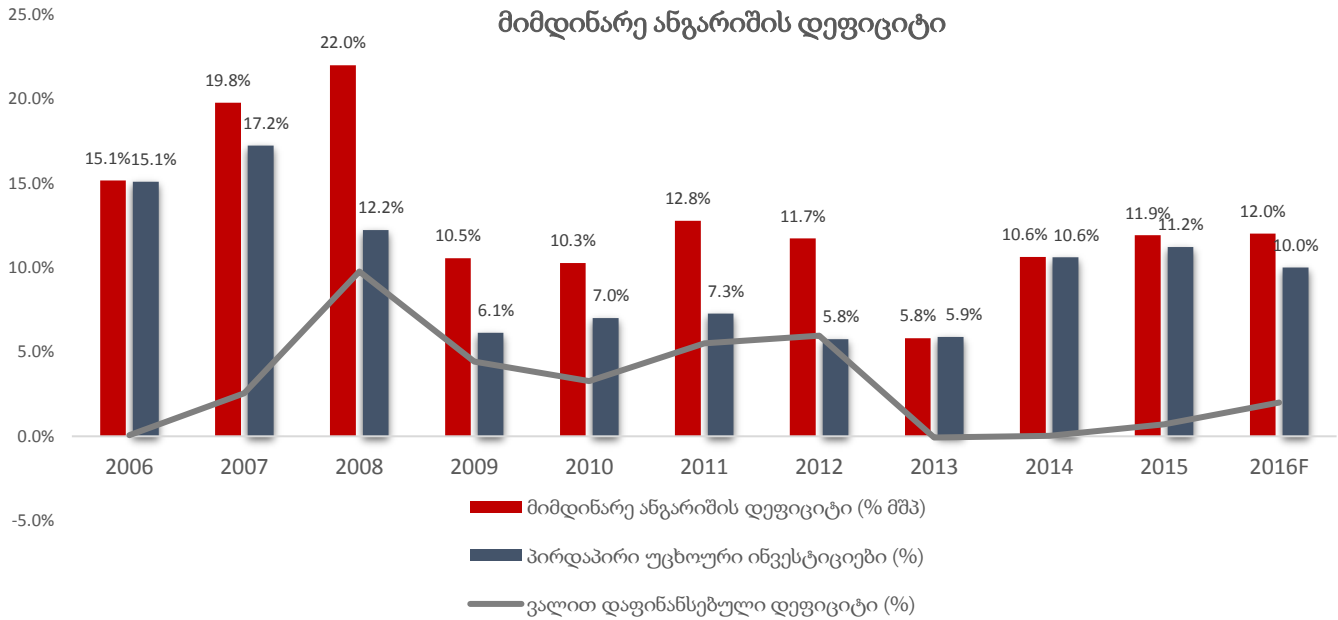


საერთო ჯამში, 2017 წლის იანვარში ფულადი გზავნილების სახით ეკონომიკაში სავალუტო შემოდინება 15.9 მლნ აშშ დოლარით გაიზარდა. ტურიზმმა გასულ წელთან შედარებით 26 მლნ აშშ დოლარით მეტი შემოდინების გენერირება უზრუნველყო. საქონლით საგარეო ვაჭრობის ბალანსი 9 მლნ აშშ დოლარით გაუარსედა. შედეგად, მთლიანი წმინდა სავალუტო შემოდინება წლიურად დაახლოებით 33 მლნ აშშ დოლარით გაიზარდა.

### მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი

მიმდინარე ანგარიშის ბალანსის მაღალი დეფიციტი საქართველოს ეკონომიკის ერთ-ერთ მთავარ მოწყვლადობის წყაროს წარმოადგენს.

2014 წელს მ/ა დეფიციტმა მშპ-ის 10.6 პროცენტი და 1,756 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა. 2015 წელს მ/ა დეფიციტი შემცირდა ნომინალურ გამოხატულებაში, თუმცა გაიზარდა მისი მშპ-სთან ფარდობის მაჩვენებელი მნიშვნელის ეფექტის გამო, აშშ დოლარში გამოსახული მშპ-ის შემცირების შედეგად. 2015 წელს მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა მშპ-ის 11.9 პროცენტი შეადგინა, 2016 წლის საპროგნოზო მაჩვენებელი კი 12 პროცენტს შეადგენს.



## საკრედიტო რეიტინგები

საქართველო აგრძელებს თანამშრომლობას საერთაშორისო სარეიტინგო კომპანიებთან „Standard & Poor’s“, „Fitch“ და „Moody’s“. ჩვენი ქვეყანა ინარჩუნებს სტაბილურ რეიტინგს, ამჟამად საქართველოს Standard & Poor’s-თან, „Fitch“-თან “BB- ” და Moody’s-თან “Ba3” სტაბილური რეიტინგი აქვს. რეგიონის ქვეყნებში კი შეინიშნება საკრედიტო რეიტინგის გაუარესება. S&P და Fitch-მა გააუარესეს აზერბაიჯანის საკრედიტო რეიტინგი BBB- დან BB+ მდე, ხოლო Moody's-მა Baa3 დან Ba1 მდე. Moody's-მა გააუარესესა სომხეთის საკრედიტო რეიტინგიც Ba3 დან B1 მდე. S&P-ის და Moody's-ის შეფასებით გაუარესდა რუსეთის საკრედიტო რეიტინგიც. 2014 წლის დეკემბერთან შედარებით რუსეთის საკრედიტო რეიტინგი Moody's-ის შეფასებით გაუარესდა Baa3 დან Ba1 მდე, ხოლო S&P-ის შეფასებით BBB- დან BB+ მდე. Moody's-მა 2016 წლის სექტემბერში შეამცირა თურქეთის საკრედიტო რეიტინგი Baa3 -დან Ba1-მდე, ხოლო ივლისში S&P-მა შეამცირა BB+ დან BB მდე.

Fitch-მა გამოაქვეყნა საქართველოს რეიტინგის შეფასება, რომლის თანახმადაც საქართველოს სუსტ მხარეებად მიჩნეულია: მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტისა და ქვეყნის საგარეო ვალის მაღალი მაჩვენებელი.

ძლიერ მხარეებს მიეკუთვნება მცურავი გაცვლითი კურსის რეჟიმი, მაღალი ზრდა ტურიზმის სექტორში და ასევე გაჯანსაღება ფულადი გზავნილების თვალსაზრისით. ანგარიშის თანახმად, წამოწყებული მნიშვნელოვანი საგადასახადო რეფორმა წახალისებს ეკონომიკურ ზრდას საშუალოვადიან პერიოდში.



## საერთაშორისო სარეიტინგო სააგენტო „Moody’s“ განცხადება

საერთაშორისო სარეიტინგო სააგენტოს „მუდის“ მიერ აშშ დოლარში გამოხატული იპოთეკური სესხების გალარების გეგმა საქართველოში კაპიტალდაბანდებისთვის პოზიტიურად ფასდება.

2015 წლის იანვრამდე გაცემული და აშშ დოლარში გამოხატული იპოთეკური სესხების ნებაყოფლობითი გალარება შეღავათიანი კურსით გახდება შესაძლებელი სახელმწიფო სუბსიდიის გზით. ეს ინიციატივა პოზიტიურად აღიქმება საქართველოში მოქმედი ბანკების მიერ კრედიტდაბანდების ჭრილში, რადგან მათი საკრედიტო პორტფელის დანაკარგებს შეამცირებს.

საქართველოში მოქმედი კომერციული ბანკები გაზრდილი საკრედიტო რისკის პირობებში მუშაობენ, როდესაც გაცვლითი კურსის რყევები საზიანოდ აისახება მსესხებელთა გადახდისუნარიანობაზე. საქართველოში გაცემული კრედიტების დაახლოებით ორი მესამედი უცხოურ ვალუტაშია გამოსახული (ძირითადად აშშ დოლარში), მაშინ, როდესაც სს საქართველოს ბანკისა (რეიტინგი: Ba3 სტაბილური, ba3) და სს თიბისი ბანკის (რეიტინგი: Ba3 სტაბილური, ba3) საკრედიტო პორტფელი აშშ დოლარშია გამოსახული და გაცემულია მსესხებლებზე, რომლებსაც შემოსავალი აშშ დოლარში არ გააჩნიათ

ლარის გაუფასურებას უარყოფითი გავლენა აქვს ასევე კომერციული ბანკების კაპიტალის თანაფარდობის მაჩვენებლებზე, რადგან რისკიანი აქტივების უმრავლესობა გამყარებულ დოლარშია გამოხატული, მაშინ როდესაც კაპიტალი ლარშია. უფრო დაბალი შეწონილი რისკით იპოთეკური სესხების გალარება ნაწილობრივ შეამცირებს ამ უარყოფით ეფექტსაც.

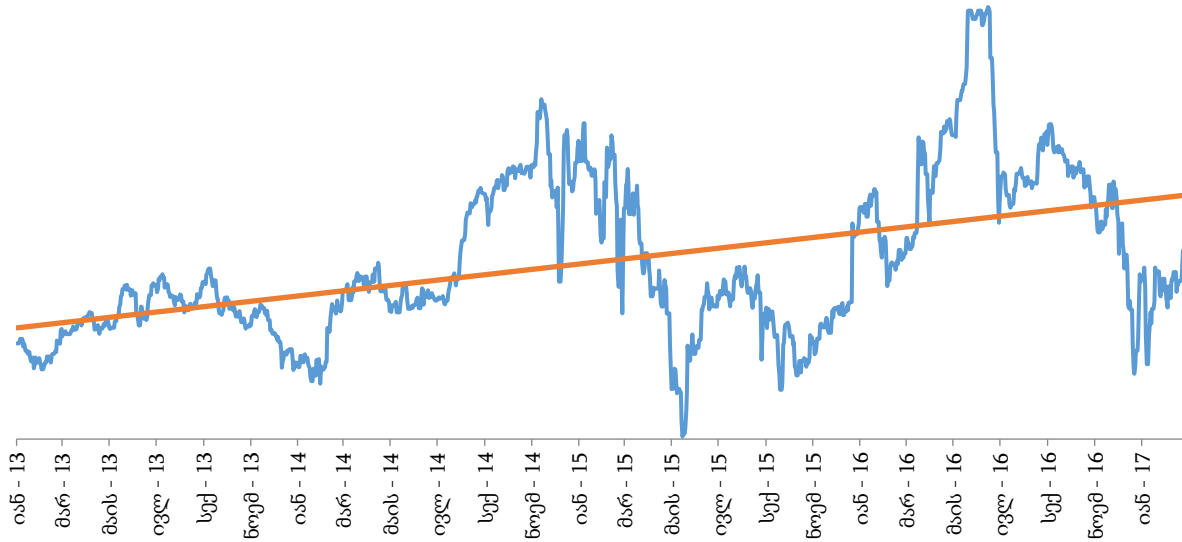
ბიზნესი - განსაკუთრებით მცირე და საშუალო ზომის საწარმოები - ასევე სარგებლობს აშშ დოლარში გამოხატული კრედიტებით. მათ შემოსავალი აშშ დოლარში არ გააჩნიათ და ვალის ტვირთი მკვეთრად ეზრდებათ. ამდენად, ჩვენი მოლოდინით, ლარის ნებისმიერი შემდგომი მნიშვნელოვანი გაუფასურება აქტივების ხარისხის გაუფასურებას გამოიწვევს კომერციული ბანკების მიერ გაცემული სესხების შემთხვევაში, რომლებიც აშშ დოლარშია გამოსახული და გადაუხდველ მსესხებელზეა გაცემული.

ინიციატივის ფარგლებში საქართველოს ეროვნული ბანკი კომერციულ ბანკებს დაავალდებულებს 2017 წლის იანვრიდან 100 000 ლარამდე, ხოლო 2018 წლის იანვრიდან 200 000 ლარამდე კრედიტების გაცემას მხოლოდ ადგილობრივ ფულად ერთეულში. ამით შესაძლებელი იქნება კურსთაშორის სხვაობით გამოწვეული საკრედიტო რისკისგან ბანკების დაცვა და გრძელვადიან პერსპექტივაში ქვეყნის ეკონომიკის დედოლარიზაციის ხელშეწყობა.

## გაცვლითი კურსი

თებერვლის თვეში ლარის ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსის გაუფასურების ტენდენცია შეიცვალა. შედეგად, წლიური გაუფასურება შენედა. 28 თებერვლის მდგომარეობით, 2017 წლის 1 იანვართან შედარებით, ლარის ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი 1.8 პროცენტით არის გამყარებული. გასული წლის 1 იანვართან შედარებით გაუფასურება ფიქსირდება, რომელიც 1.9 პროცენტს შეადგენს და გაცილებით ჩამორჩება წინა პერიოდებში არსებულ გაუფასურების

ტემპებს. რაც შეეხება რეალურ ეფექტურ გაცვლით კურსს, 2017 წლის იანვრის მდგომარეობით მისი წლიური გაუფასურების ტემპი 5.8 პროცენტს შეადგენს.



გაცვლითი კურსი		
28 თებერვალი 2017/1 იანვარი 2017	აშშ დოლარი	↑ 2,4%
	ევრო	↑ 2,1%
	თურქული ლირა	↑ 4,2%
	რუსული რუბლი	↓ -4,2%
	ნომინალური ეფექტური	↑ 1,8%
28 თებერვალი 2017/1 იანვარი 2016	აშშ დოლარი	↓ -7,8%
	ევრო	↓ -4,6%
	თურქული ლირა	↑ 12,2%
	რუსული რუბლი	↓ -37,8%
	ნომინალური ეფექტური	↓ -1,9%
იანვარი 2017/იანვარი 2016	რეალური ეფექტური	↓ -5,8%

### უმუშევრობის დონე

2015 წელს უმუშევრობის დონე 0.4 პროცენტული პუნქტით შემცირდა და 12 პროცენტი შეადგინა. უნდა აღინიშნოს, რომ 2015 წელს უმუშევრობის დონემ ბოლო წლების განმავლობაში ყველაზე დაბალ ნიშნულს მიაღწია.

დასაქმების ზრდა ძირითადად დაქირავებით დასაქმებულთა ზრდამ განაპირობა. თვითდასაქმება კი შემცირდა, თუმცა მისი წილი მთლიან დასაქმებაში კვლავ მაღალია და 57 პროცენტს შეადგენს.

### ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები

2016 წელს ფაქტიური საგადასახადო შემოსავლების მობილიზება 775.2 მლნ ლარით აღემატება 2015 წლის შესაბამის პერიოდს, რაც 9.7 პროცენტს შეადგენს, ხოლო წლის გეგმიური მაჩვენებელი

შესრულდა 100.5 პროცენტით და გადაჭარბებამ 46.1 მლნ ლარი შეადგინა.

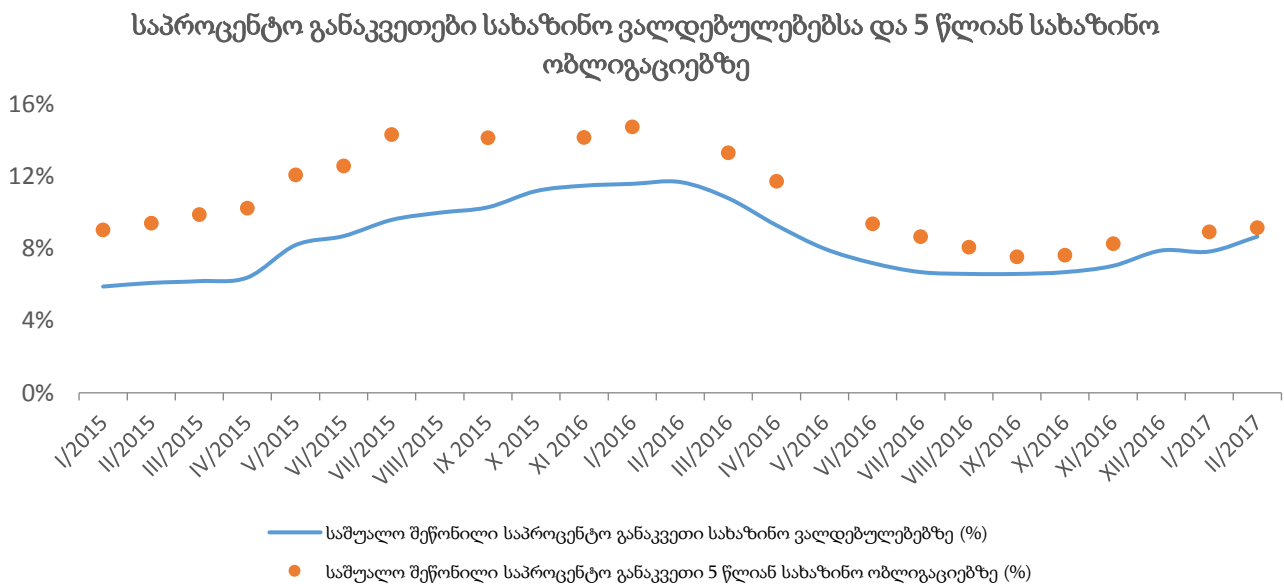
2017 წლის იანვარ-თებერვალში საგადასახადო შემოსავლების ფაქტიური მაჩვენებელი 1 319.8 მლნ ლარს შეადგენს, რაც 19.1 პროცენტით აღემატება 2016 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს.

## სახელმწიფო ვალი

მთავრობის ვალი მთლიან ეკონომიკასთან მიმართებაში სტაბილურობით ხასიათდება და 2015 წელს მშპ-ს 41.4 პროცენტის დონეზეა. აქედან, საგარეო ვალი - 32.5, ხოლო საშინაო ვალი 8.9 პროცენტია. წინასწარი მონაცემებით 2016 წელს მთავრობის ვალი მშპ-სთან მიმართებაში 45.1 პროცენტამდე გაიზარდა. აქედან, საგარეო ვალი - 35.6, ხოლო საშინაო ვალი 9.5 პროცენტია. საშუალოვადიან პერიოდში სახელმწიფო ვალი მშპ-სთან მიმართებაში 45 პროცენტის ქვემოთ შენარჩუნდება და კლების ტენდენცია ექნება. ამასთანავე, კაპიტალის ბაზრის განვითარებასთან ერთად გაიზრდება სახაზინო ფასიანი ქაღალდების გამოშვება, რაც ხელს შეუწყობს საგარეო დაფინანსების საჭიროების შემცირებას და მთლიან ვალში საშინაო ვალის წილის ზრდას.

## სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების ბაზარი

2017 წლის თებერვლის ჩათვლით მთლიანობაში 300 მილიონი ლარის სახაზინო ფასიანი ქაღალდების ემისია განხორციელდა. მოთხოვნა გაცილებით მაღალი იყო და 631 მლნ შეადგინა. 2016 წლის დასაწყისიდან მნიშვნელოვნად შემცირდა საპროცენტო განაკვეთები სახაზინო ფასიანი ქაღალდებზე, რაც ეკონომიკაში გრძელვადიანი ნდობის აღდგენაზე მიანიშნებს.



სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების ბაზრის განვითარებისთვის მნიშვნელოვანია უცხოელი ინვესტორების მონაწილეობა, რამდენადაც ისინი ხელს უწყობენ ბაზრის გაღრმავებას და კონკურენციის ზრდას. 2016 წლის თებერვლის მდგომარეობით არარეზიდენტი ინვესტორების

წილი სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების ფლობაში 7.8 პროცენტს შეადგენს. აღსანიშნავია, რომ 2015 წლის მეორე ნახევრიდან აღნიშნული მაჩვენებელი ზრდის ტენდენციით ხასიათდება.

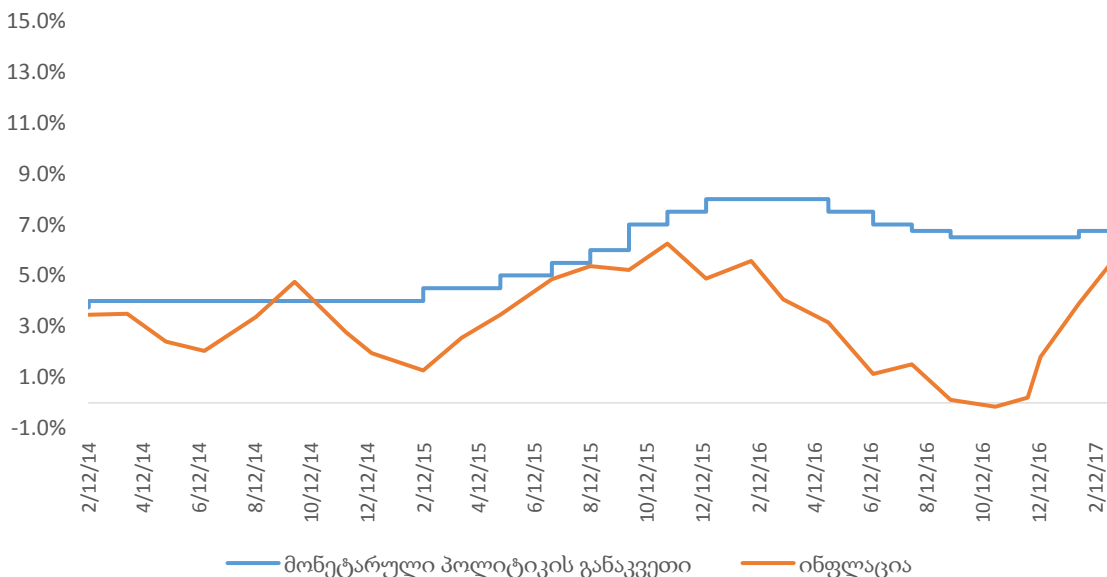
## მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი

2016 წლის განმავლობაში საქართველოს ეროვნული ბანკი გამკაცრებული მონეტარული პოლიტიკიდან ეტაპობრივი გამოსვლის პროცესის შესაბამისა ამცირებდა რეფინანსირების განაკვეთს, იქიდან გამომდინარე, რომ პროგნოზირებული ინფლაციის მაჩვენებელი მნიშვნელოვნად ჩამორჩებოდა თარგეთირებულ სიდიდეს. წლის განმავლობაში, პოლიტიკის განაკვეთი 1.5 პროცენტული პუნქტით შემცირდა.

2017 წლის 25 იანვარს, სამომხმარებლო ფასებზე აქციზის ზრდისა და გაცვლითი კურსის ცვლილების გავლენის შედეგად გაზრდილი ინფლაციური მოლოდინების მოსათოკად, ეროვნულმა ბანკმა მიიღო გადაწყვეტილება რეფინანსირების განაკვეთის გაზრდის შესახებ, რის შედეგადაც მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი 6.75 პროცენტით განისაზღვრა. ამავე დროს, გამოცხადებულ იქნა, რომ მომდევნო ორი კვარტალის განმავლობაში განაკვეთი 7 პროცენტამდე გაიზრდება.

ერთჯერადი ეფექტების ამოწურვის შედეგად ინფლაცია შემცირდება და საშუალოვადიან პერიოდში მიზნობრივი მაჩვენებლის ფარგლებში მოექცევა. სხვა თანაბარ პირობებში, ინფლაციაზე მოქმედი ფაქტორების ამოწურვასთან ერთად, მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი საშუალოვადიან პერიოდში ეტაპობრივად მის ნეიტრალურ დონეს დაუბრუნდება.

მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი და ინფლაცია



## 2016 წლის ბიუჯეტის შესრულება

2016 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლებმა 9 675.5 მლნ ლარი შედგინა (მშპ-ს 29.1 პროცენტი). საგადასახადო შემოსავლების შესრულება 8 786.1 მლნ ლარი იყო (მშპ-ს 26.4 პროცენტი), რაც 46 მლნ ლარით აღემატება პროგნოზირებულ მაჩვენებელს და 775 მლნ ლარით მეტია 2015 წლის შესრულებაზე.

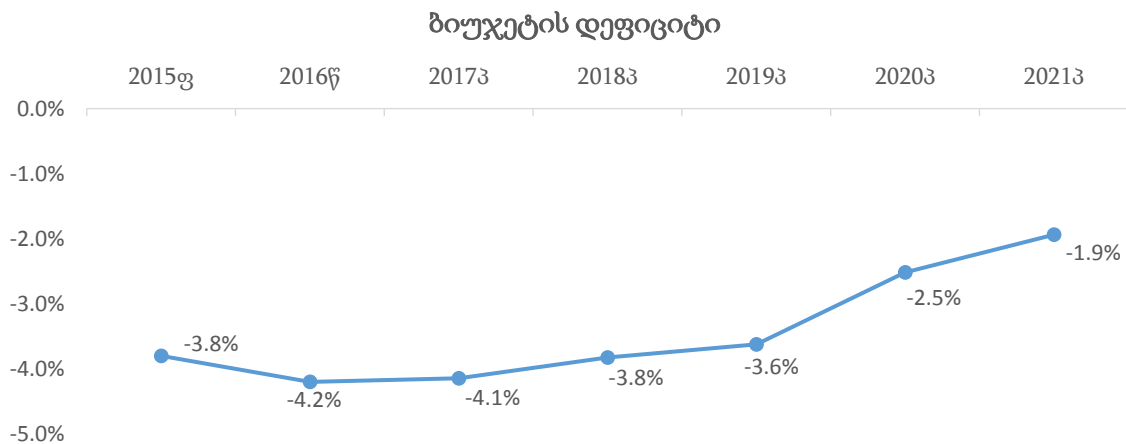
მიმდინარე ხარჯები 8 849.5 მლნ ლარს გაუტოლდა (მშპ-ს 26.6 პროცენტი), საიდანაც სოციალური ხარჯები 3 393.7 მილ ლარია (მშპ-ს 10.2 პროცენტი). აღსანიშნავია, რომ მთავრობამ ადმინისტრაციული ხარჯების შეკვეცა 2016 წლის ბოლოს დაიწყო და შორმის ანაზღაურებისა და საქონლისა და მომსახურების შეძენის ფაქტიური მაჩვენებელი პროგნოზირებულს 30 მლნ ლარით ჩამორჩებოდა. ეს არის ხარჯების შეკვეცის ღონისძიების ნაწილი, რომელიც მობილიზებულ იქნა საშუალოვადიან პერიოდში ინფრასტრუქტურული პროექტების დასაფინანსებლად.

2.3 მლრდ ლარი (კაპიტალური ხარჯები და სესხება – მშპ-ს 6.9 პროცენტი) მიმართულ იქნა ინფლასტრუქტურულ პროექტებზე.

2016 წელს ბიუჯეტის დეფიციტმა (GFSM 1986) მშპ-ს 4.2 შეადგინა.

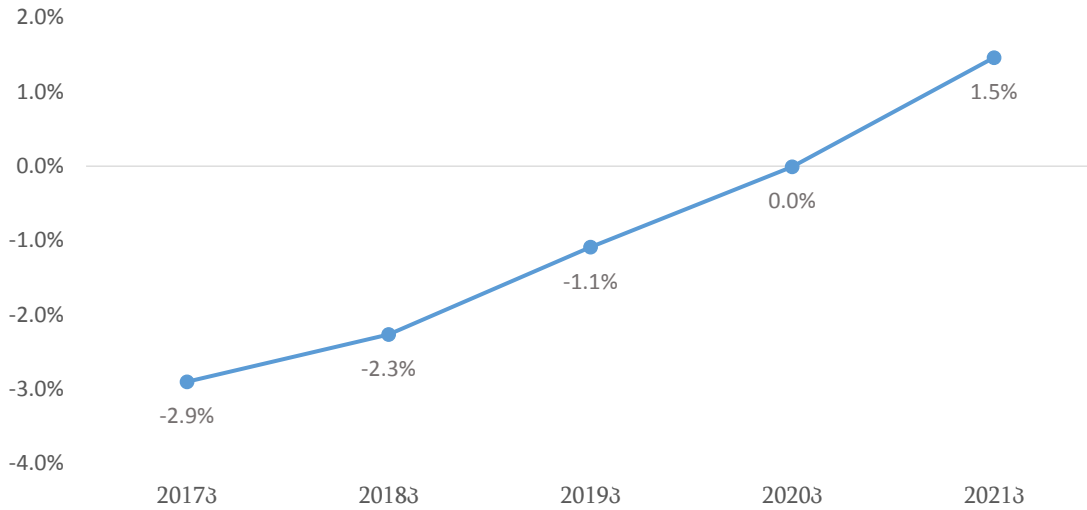
## 2017 წლის ბიუჯეტის აღწერა

2017 წლის ბიუჯეტი დაგეგმილია 4 პროცენტთან რეალურ ეკონომიკურ ზრდაზე და 4 პროცენტთან ინფლაციის მაჩვენებელზე. აღნიშნულ გათვლებზე დაყრდნობით მომავალ წელს ბიუჯეტის დეფიციტი (GFS 1986) კლასიფიკაციით 4.1 პროცენტის დონეზეა. მომდევნო წლებში მოსალოდნელია ბიუჯეტის დეფიციტის თანდათან შემცირება.



ბიუჯეტის დეფიციტის მაჩვენებლები მომავალ წლებში სრულად არის განპირობებული საინვესტიციო, კერძოდ ინფრასტრუქტურული პროექტების დაჩქარებით. დაჩქარება ნომინალურ გამოსახულებაში 2017-2021 წლებში დაახლოებით 5 მლრდ ლარს შეადგენს. 2017 წელს საინვესტიციო ხარჯების დაჩქარება 445 მლნ ლარის ოდენობით არის დაგეგმილი. ინფრასტრუქტურული ხარჯების გარეშე ბიუჯეტის დეფიციტი მშპ-ს 2.9%-ზეა და საშუალო ვადიან პერიოდში სრულად აღმოიფხვრება.

### ბიუჯეტის დეფიციტი დაჩქარების ეფექტის გარეშე



მიმდინარე ხარჯები 2017 წლისათვის 289 მლნ ლარით, ანუ 3.3 პროცენტით იზრდება, რაც უმთავრესად ჯანდაცვის სფეროს დაფინანსების ზრდითაა გამოწვეული. სახელფასო ხარჯები ბიუჯეტის კანონის მიხედვით დაახლოებით 4 პროცენტით არის შემცირებული. მნიშვნელოვანია საინვესტიციო პროექტებთან დაკავშირებული მიმდინარე ხარჯების წილი, რომელიც 178 მლნ ლარს შეადგენს. მათ შორის გზების მოვლა-შენახვა 70.0 მლნ ლარი, საკონსულტაციო და სხვა 88.0 მლნ ლარი და სხვა ხარჯები 20.0 მლნ ლარი. 2016 წელს მოსალოდნელი მშპ-ს 26.5 პროცენტიდან მიმდინარე ხარჯები 2020 წლისათვის მშპ-ს 21.7 პროცენტამდე მცირდება.

### მიმდინარე ხარჯები

